

Bergthóra Kristjánsdóttir: Sig mig, hvad du hedder, og jeg kan sige dig, hvordan du vil blive behandlet i skolesystemet (Politiken 24. 3.2019)

POLITIKEN Kommentar 24. mar. 2019

Bergthóra Kristjánsdóttir - Lektor ved Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse på Aarhus Universitet

Yousef eller Mathias: Dit navn har stor betydning for, hvordan du vil blive behandlet i skolesystemet

Statens lovgivende og vejledende bestemmelser favoriserer en assimilationspolitik, hvor skolens Yousef'er ikke har lige vilkår med skolens Mathias'er.

Arbejdspres får lærere til at diskriminere', lød overskriften på en ny analyse fra Trygfonden i Politiken 6. marts.

Analysen afdækkede, at der findes eksempler på diskrimination af elever med fremmedklingende navne som Yousef – ikke fordi lærerne er racistiske, men fordi de er hårdt pressede.

Derfor kan de bedre rumme Mathias og hans lige.

Bergthóra Kristjánsdóttir: Sig mig, hvad du hedder, og jeg kan sige dig, hvordan du vil blive behandlet i skolesystemet (Politiken 24. 3.2019)

Jeg skal være den sidste til at betvivle, at lærerne i skolen er under pres, men det er vildledende ikke at se en sammenhæng mellem politisk retorik, uddannelsespolitik og den pædagogiske praksis i skolens dagligdag.

En hård retorik om Yousef'er påvirker lovgivningen – og det sætter sine spor i pædagogisk praksis.

Trygfondens analyse slører, som det er tilfældet for mange lignende ministerielt bestilte analyser om tosprogede børn og unges dårlige præstationer, at det er årtiers uddannelsespolitik, der legitimerer diskrimination af etniske minoriteter i uddannelsessystemet.

En væsentlig faktor for implementering af forskelsbehandlende lovgivning i pædagogisk praksis har netop været udpegning af elever med fremmedklingende navne.

Hertil kommer så andre faktorer, såsom sprog, hudfarve, religion og værdisæt, som ikke menes at falde inden for rammerne af en snæver fortolkning af danskhed.

Minoritetsforældre er vedvarende skydeskiver for ikke at slå til, især hvis de bor i de såkaldte ghetto-områder.

Navne er tæt forbundet med sprog, kultur, religion og tilhørsforhold til fællesskaber.

Navne er en stærk identitetsfaktor. Sig mig, hvad du hedder, og jeg kan sige dig, hvordan du vil blive behandlet i uddannelsessystemet.

De tosprogede elevers navne er et vigtigt led i den gældende uddannelsespolitik. Deres navne har således i årtier været brugt til at gøre deres antal op i procenter for derved at synliggøre problematikken. Spørgsmålene har lydt: Kan vi tåle 10 procent Yousef'er? 20 procent? 50 procent?

Lige meget, hvor mange eller få Yousef'er der har været, siden tosprogede elever i 1970'erne blev en elevgruppe i folkeskolen, har der tilsyneladende været for mange.

I sin nytårstale i år sagde statsminister Lars Løkke Rasmussen (V):

»Jeg kan huske, da jeg gik i skole, og Ibrahim kom ind i klassen efter sommerferien.

Som den første og eneste med udenlandsk baggrund. Da jeg gik i gymnasiet, var der i hele Danmark omkring 50.000 mennesker med ikke-vestlig baggrund. I dag er der tæt på en halv million. På én generation er vores land forandret. Er det et problem?«.

Bergthóra Kristjánsdóttir: Sig mig, hvad du hedder, og jeg kan sige dig, hvordan du vil blive behandlet i skolesystemet (Politiken 24. 3.2019)

Svaret er et ja, ifølge den politiske retorik og den lovgivning, der er afledt af samme retorik med fatale konsekvenser for den pædagogiske praksis i skolen.

Uddannelsespolitisk har politikere undladt at handle på de faglige udfordringer, der er forbundet med demografiske ændringer i et samfund med stigende sproglig og kulturel mangfoldighed.

Der har været viden til rådighed om, hvad der skal til for at sikre gode uddannelsesmuligheder for alle elever i en flersproget skole, så udeladelserne har ikke været et uskyldigt forehavende. Tilpasset undervisning i dansk som andetsprog er bevidst begrænset til det minimale i såvel folkeskole som professionsfelt i læreruddannelsen. Hertil kommer spørgsmålet om, hvorvidt danskfaget i skolen har evnet at frigøre sig fra en nationalt orienteret spændetrøje, der påvirker dansklærernes muligheder for at rumme alle elevers sproglige og kulturelle erfaringer.

Indtil folkeskoleloven i 1975 blev danskfaget italesat som et modersmålsfag i lovgivningen. Da tosprogede elever blev indskrevet i folkeskoleloven i 1975, blev begrebet modersmål reserveret til denne elevgruppe, og derved fik det en helt anden betydning, end det havde haft i tidligere tiders lovsamlinger, hvor det at have et modersmål var berigende og af eksistentiel karakter.

Modersmålsundervisning i betydningen undervisning i minoriteters modersmål er ikke på samme vis som dansk som modersmål blevet betragtet som berigende for de elever, det handler om.

I stedet er det uddannelsespolitisk blevet gjort til et af de mest illegitime fag i skolen. Siden 2002 er faget blevet begrænset til kun at være statsfinansieret for EU- og EØS-borgernes børn, samt børn fra Færøerne og Grønland.

Aflæggelsen af modersmål, vel at mærke minoritetsmodersmål, har været et af de stærkeste krav i uddannelsespolitiske assimilationsbestræbelser af etniske minoritetslever i skolen.

Lovpligtige bestemmelser om undervisning, i forhold til hvad der kan bevirke diskrimination, er fraværende, og det er dokumenteret, at undervisning i menneskerettigheder er tilfældig og perifer både i folkeskolen og på læreruddannelsen.

Bergthóra Kristjánsdóttir: Sig mig, hvad du hedder, og jeg kan sige dig, hvordan du vil blive behandlet i skolesystemet (Politiken 24. 3.2019)

Til trods for at der vedtages den ene negative forskelsbehandling af udlændinge i Danmark efter den anden, synes der at være en generel konsensus om, at diskrimination ikke forefindes i uddannelsessystemet hos os danskere, men der kræves, at tosprogede småbørn i vuggestuer skal lære dansk, inden de kan kravle.

Der skal være stopprøver i overgangen fra daginstitutioner til skole. Tosprogede børn i børnehaver skal bestå en danskprøve for at komme i skole. Der lovgives om, at der ikke må være for mange tosprogede elever i den samme klasse.

Derfor har staten for år tilbage (2005) vedtaget en lov, der giver kommunerne lovhjemmel til at fordele tosprogede elever, når politikere har besluttet, at der procentvis er for mange af dem på den samme skole.

For at begrænse procentdelen af elever med fremmedklingende navne, og det der følger med, kan tosprogede elever blive transporteret til de såkaldte hvide skoler.

Aarhus Kommune har implementeret denne lovgivning i praksis, og de første tosprogede elever har haft hele deres skolegang på de hvide skoler.

Bliver de fagligt dygtigere af den grund? Nej. Det, har kommunen dokumenteret, ikke sker, men den fastholder denne praksis med at køre elever fra den ene ende af byen til den anden.

Jeg har i min bog 'Uddannelsespolitik i nationalismens tegn' dokumenteret, at der er sammenhæng mellem politisk retorik, lovgivning og vilkår for pædagogisk praksis, og at dette kan diskriminere tosprogede elever i skolen.

I årtier har dansk og en snæver form for danskhed været normen i uddannelsessystemet, hvor tosprogethed, undervisning i minoritetsmodersmål og interkulturalitet har haft svære vilkår.

Statens lovgivende og vejledende bestemmelser favoriserer en assimilationspolitik, hvor skolens Yusef'er ikke har lige vilkår med skolens Mathias'er.

»Er det et problem?«, som statsministeren formulerede det i sin nytårstale. Ja, fordi det kan fremavle ulighed og diskrimination, som det er lærernes lod at forvalte.

Der er brug for en ændret politisk retorik, der kan påvirke en lovgivning, som ikke tvinger de professionelle i daginstitutioner og skoler til at diskriminere børn og unge med fremmedklingende navne.